

18 בינואר 2022

לכבוד
עו"ד ד"ר אביחי מנדלבלט
היועץ המשפטי לממשלה
רח' צלאח א-דין 29
ירושלים
טל': 02-6466849; פקס: 02-6467001

באמצעות הפקס + אישור טלפוני + דוא"ל

מכובדנו,

הנדון: חברת NSO בשירות משטרת ישראל

מרשנו, ארגון העיתונאים בישראל, מילא את ידינו לפנות אליך בדחיפות בעניין שבנדון, כדלקמן:

1. ארגון העיתונאים בישראל, מייצג את רוב העוסקים במקצוע העיתונות בארץ, בכל כלי התקשורת - הממוסדת והעצמאית - בכל המקצועות, עיתונאים שכירים ופרילאנסים כאחד. ארגון העיתונאים בישראל הוא הארגון היציג של עיתונאים ברוב כלי התקשורת, וככזה עוסק בנושאים של תעסוקה, ובמקביל הארגון פועל במגוון זירות למען חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת.
2. בהתאם למידע שהתפרסם בתחקיר של עיתון "כלכליסט" מהיום, 18.1.2022 (להלן: "התחקיר"), עולה, בין היתר, כי משטרת ישראל משתמשת בתוכנית ריגול של חברת NSO כדי לפרוץ מרחוק לטלפונים של אזרחים ישראלים ללא צווי חיפוש או האזנה, באופן המעלה את החשש הכבד כי בוצעו מעקבים בדרך זו גם אחרי עיתונאים ומקורות עיתונאיים.
3. בתגובת המשטרה לתחקיר, נאמר על ידה, כי היא פועלת בהתאם לסמכויות המוקנות לה בחוק וככל שנדרש על פי צווי בית המשפט, במסגרת נהלים וכללים שנקבעו ע"י הגורמים המוסמכים. עוד הוסיפה המשטרה בתגובה לתחקיר כי פעילותה בתחום זה נמצאת תחת פיקוח ובקרה באופן רציף, על ידי היועץ המשפטי לממשלה וגורמים משפטיים חוץ ארגוניים נוספים.
4. חופש העיתונות והחיסיון העיתונאי מהווים אבני בניין מרכזיות בחומה המגנה על משטר דמוקרטי ומעמדן מעוגן היטב בדין הישראלי.

5. כך למשל נפסק בעתירה שהוגשה על ידי ארגון העיתונאים לבג"ץ: "על חשיבותה של עיתונות חופשית במדינה דמוקרטית, דומני כי אין צורך להכביר במילים. עיתונות חופשית משמשת כלי מרכזי בחשיפת מידע על השלטון ועל אחרים ובהבאתו לידיעת הציבור. בסמכותה ובכוחה של התקשורת לחקור את דרכי ניהולן של רשויות הממשל ושל אחרים, לחשוף דרכי ניהול בלתי נאותות ולבקורן. בשל תפקידים אלו, היו מי שכינו את העיתונות והתקשורת 'הרשות הרביעית' (...). ככזו, התקשורת מהווה גורם מאזן לכוחו של השלטון, ומבטיחה כי האחרון לא יפגע בעקרונות הדמוקרטיים. מלבד היכולת לפקח על הממשלה – התקשורת מבטיחה זרימה חופשית של מידע והשמעה תדירה של דעות שונות ומגוונות. היא מאפשרת לאזרחים רבים יותר להשתתף בתהליך הדמוקרטי תוך אספקת המידע הדרוש להם לשם כך (...). לבסוף, גופי התקשורת משמשים גם פלטפורמה לקיומו של חלק גדול ומרכזי של השיח הציבורי והפוליטי".¹

6. בעתירה נוספת שהוגשה לבג"ץ על ידי ארגון העיתונאים והתקבלה, נקבע כי על אף החלטות ממשלתיות בעניין "משבר וירוס הקורונה", הן נסוגות מקום בו מדובר במעמדו הייחודי, הסגולי והרם של חופש העיתונות ושל חסיון המקורות העיתונאיים הנוגע לו.²

7. אנו חוזרים ומדגישים, אם כן, את הקושי המיוחד הגלום בפגיעה בחופש העיתונות. העיתונאים, נושאים את חופש העיתונות כחלק מכלי העבודה שלהם, והרי כבר נאמר כי הזכות לחופש העיתונות היא זכות השייכת לציבור וחלק מזכות הציבור לדעת, והעיתונאים הם "נושאי המשורה" שלה, הנושאים על גבם את החירות והחובה לשמור על חופש העיתונות ובתוך כך על ערכי הדמוקרטיה. השמירה על חופש העיתונות אינו פריבילגיה סתמית של מאן דהוא, אלא ארגז הכלים החיוני לעיתונאים במלאכתם.³

8. עוד נדגיש כי ביחס לחסיון מקורות עיתונאיים, נאמר זה מכבר כי: "הגשמת חופש העיתונות מותנית בזרימת מידע חופשית ורציפה לציבור. מערכת היחסים שבין עיתונאי לבין מקורותיו היא 'מרכז העצבים' של תהליך זה; איסוף מידע אפקטיבי מצדיק הגנה על מקורות המידע, בכפוף להגבלות שבפרשת ציטרין. היעדר הגנה ראויה מעמיד את מקורות המידע ב"סכנת התייבשות"; בהיקפו של החיסיון העיתונאי יש כדי להשפיע, כמוכח, על יכולת העיתונאי למלא את תפקידו. החיסיון מאפשר לעיתונאי חופש פעולה להשיג מקורות ולאמתם, לנכוח באירועים ולסקרם, ולחתור לאיתור מידע".⁴

9. בעניין חסיון מקורות נציין גם את סעיף 22 לתקנון מועצת העיתונות, הקובע כך: "לא יגלו עיתון ועיתונאי מידע שנמסר להם בתנאי שישאר חסוי, ולא יחשפו זהותו של מקור חסוי, אלא בהסכמת המקור".

10. בנסיבות העניין נראה כי היה ומשטרת ישראל ניהלה מעקבים אחרי עיתונאים ומקורות עיתונאיים אזי מדובר בהתנהלות שאינה כדין, גם לא בקירוב ובבחינת למעלה מן הדרוש, אגב בניגוד לנהלי המשטרה עצמה בנושא, תוך פגיעה חמורה בחופש העיתונות ובתוך כך, בחיסיון מקורות ובזכויותיו של הציבור.

11. מכל האמור דלעיל, מתבקשת התערבותך הדחופה, המהירה והעניינית, בכל הנוגע לחשש כבד המשקל ולפיו, התנהלו מעקבים על-ידי משטרת ישראל גם אחרי עיתונאים ו/או מקורות עיתונאיים. בתוך כך, נבקשך לפעול בדחיפות לבחינה מקיפה של הנושא ובכלל זה התייחסות לדברים הבאים, וזאת בשים לב לתגובת משטרת ישראל לתחקיר, המעלה תמיהות:

¹ בג"ץ 2996/17 ארגון העיתונאים בישראל ואח' נ' ראש הממשלה ואח', סעיף 35, 23.1.2019. ר' גם למשל רע"פ 761/12 מדינת ישראל נ' מקור ראשון (המאוחד) הצופה בע"מ ואח', סעיפים עב-עד 29.11.2012.

² בג"ץ 2109/20, 2187/20 ארגון העיתונאים ואח' נ' ראש הממשלה ואח', סעיפים 44-45 לפסק דינה של הנשיאה חיות וסוף דבר לפסק הדין, 26.4.2020.

³ ר' למשל: עע"מ 6013/04 מדינת ישראל, משרד התחבורה נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ, פ"ד ס(4) 60, 75 (2006); בג"ץ 243/62 אולפני הסרטה בישראל בע"מ נ' גרי, פ"ד טז 2407, 2415, 2426 (1962).

⁴ רע"פ 761/12 מדינת ישראל נ' מקור ראשון המאוחד (הצופה) בע"מ, סעיף עד, 29.11.2012.

האם היועמ"ש או מי מטעמו היה מודע לאישורים שקיבלה משטרת ישראל להשתמש ברוגלות (תוכנות ריגול) של אותה חברה שבנדון כדי לעקוב אחרי טלפונים של עיתונאים ישראלים; האם היועמ"ש או מי מטעמו אישר למשטרה לעשות שימוש בתוכנות הריגול של החברה שבנדון; האם אושר למשטרה להשתמש בתוכנות הריגול של החברה שבנדון, ללא מתן צו שיפוטי.

12. מבלי לגרוע מן האמור, ככל שכלי זה שבנדון לא הופעל כלפי עיתונאים או מקורות עיתונאיים אזי מבוקש לקבל בנושא הבהרה חד משמעית.

13. בנוסף, נבקש לקבל העתק מנהלים וכללים שנקבעו על ידי הגורמים המוסמכים, לשון משטרת ישראל בתגובתה לתחקיר, שאינם מוכרים לארגון העיתונאים.

14. לתשובתך המהירה והדחופה נודה וזאת בשים לב לממצאים החמורים העולים מן התחקיר, המציגים תמונה עגומה של פגיעה בדמוקרטיה בישראל וחציית קווים אדומים וברי כי מעקבים אחרי עיתונאים או מקורות עיתונאיים, לא רק שאינם כדין, אלא מהווים מדרון חלקלק למחוזות רחוקים וקודרים שלא ניתן לעמוד מן הצד ולהחריש מולם.

15. אין באמור כדי לגרוע מכל טענה או זכות העומדת למרשנו.

בכבוד רב ובברכה,

אמיר בשה, עו"ד

העתקים:

ח"כ עמר בר לב, השר לביטחון פנים
רב ניצב יעקב (קובי) שבתאי, המפכ"ל
גב' נורית קנטי, יו"ר ארגון העיתונאים בישראל
אלי גרשנקרוין, מנכ"ל ארגון העיתונאים בישראל
גב' ענת סרגוסטי – רכזת חופש עיתונות בארגון העיתונאים בישראל